

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Академії
полковник внутрішньої служби
_____ Олексій ТОГОЧИНСЬКИЙ
« ____ » _____ 20 ____ року

ПРОГРАМА

комплексного атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти з галузі знань
05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 053 «Психологія»
для другого (магістерського) рівня вищої освіти

Чернігів - 2021

Програма комплексного атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена та внесена кафедрою психології Академії Державної пенітенціарної служби.

Розробники:

Професор кафедри психології,
доктор психологічних наук, доцент _____ Тетяна ДАНИЛЬЧЕНКО
(підпис)

начальник кафедри психології
кандидат психологічних наук, доцент,
полковник внутрішньої служби _____ Оксана МІРОШНИЧЕНКО
(підпис)

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології Академії ДПтС
« ____ » _____ 20__ року, протокол № ____.

Обговорено та схвалено на засіданні науково-методичної ради Академії
ДПтС « ____ » _____ 20__ року, протокол № ____.

ПОГОДЖЕНО

Голова екзаменаційної комісії
начальник філії Державної установи
«Центр пробації» в Чернігівській області _____ Євгеній СКАЛЮН
підпис

« ____ » _____ 20__ року

Пояснювальна записка

Програма комплексного атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти містить компетентності, що визначають специфіку підготовки магістрів зі спеціальності 053 «психологія» та результати навчання, які виражають, що саме має знати, розуміти та буде здатним виконувати здобувач після успішного завершення освітньої програми. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

Метою комплексного атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти є перевірка здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, а також рівня психологічної і професійної готовності майбутніх фахівців, що мають широке коло компетентностей у галузі психології та володіють навичками практичної роботи в державних і приватних установах, у тому числі в системі Міністерства юстиції України, Державної кримінально-виконавчої служби України та в органах пробації.

Завдання комплексного атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти полягає у перевірці рівня сформованості таких **компетентностей**:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
4. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
5. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
6. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
7. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
8. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
9. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
10. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

У своїх відповідях на іспиті здобувачі повинні показати ґрунтовні, наукові, усвідомлені знання відповідно до вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Іспит має комплексний характер, включає питання, відповіді на які дозволяють здобувачам продемонструвати передбачені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти результати навчання. Питання програми дозволяють здійснити перевірку теоретичних і практичних знань здобувачів з основних психологічних дисциплін: методика викладання психології, теоретико-методологічні проблеми психології, психологія організацій, гендерна психологія, психологічна експертиза, сучасні статистичні методи наукового дослідження.

Білет до атестаційного екзамену включають три теоретичні питання із різних розділів програми відповідно до фахового спрямування.

1. Перелік питань які виносяться до атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти

1. Характеристика методів інтерактивного навчання
2. Бар'єри у навчальній та професійній діяльності
3. Адаптація здобувача до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності
4. Характеристика студентської групи та стадії її розвитку
5. Контроль знань: його функції, види й форми контролю та принципи оцінювання
6. Моделювання як засіб наукового пізнання
7. Основи статистики
8. Особливості вимірювань в психології
9. Моделювання в психології
10. Методи інтерпретації результатів дослідження
11. Аналіз номінативних даних
12. Вивчення причинно-наслідкового зв'язку
14. Гендерна психологія: предмет, категорії, методи
15. Теорії походження психосексуальних відмінностей
17. Психологічні відмінності чоловіків і жінок
16. Відмінності пізнавальної діяльності чоловіків і жінок
18. Особливості соціальної поведінки чоловіків і жінок
19. Статеворольова соціалізація
20. Гендерні стереотипи
21. Чоловічі та жіночі гендерні ролі
22. Вплив гендерних ролей на соціальну самореалізацію
23. Особливості спілкування людей різної статі
24. Особистість керівника організації

25. Особистість працівника організації
27. Психологія конфліктів в організації
28. Організаційна культура
29. Порівняльний аналіз особистісних концепцій З. Фрейда, К. Юнга та А. Адлера, особливості використання їх основних принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби
30. Як співвідносяться між собою поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість»?
31. Психологічна структура особистості
32. Загальна характеристика диспозиційного напрямку у теорії особистості. особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби
33. Загальна характеристика гуманістичного напрямку у психології особистості та особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби
34. Засади когнітивного напрямку в психології особистості та особливості використання принципів когнітивної теорії в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби
35. Засади біхевіористичного напрямку в психології та особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби
36. Мжособистісна взаємодія та спілкування як категорії психології та її роль та значення в роботі працівників ДКВС
37. Категорія діяльність в психології та її особливості
38. Мотивація як базова категорія психології
39. Структура, цілі та завдання психолого-педагогічної експертизи.
40. Особливості проведення психолого-медико-педагогічної експертизи
41. Особливості проведення медико-соціальної експертизи
42. Особливості проведення соціально-психологічної експертизи
43. Особливості проведення судово-психологічної експертизи
44. Типові посадові обов'язки психолога установи виконання покарань та слідчого ізолятора
45. Планування та службова документація психолога установи виконання покарань та слідчого ізолятора

2. Програма комплексного атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти що навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія

Методика викладання психології

1. Характеристика методів інтерактивного навчання.

Загальна характеристика інтерактивних методів та їх класифікація: евристична бесіда метод дискусії, кейс-метод, метод «мозкового штурму», метод круглого столу, метод ділової гри, тренінг. Сильні та слабкі сторони кожного з них. Етапи їх реалізації.

2. Бар'єри у навчальній та професійній діяльності.

Визначення поняття «бар'єр». Аналіз основних бар'єрів, їх види. Аналізуються невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача.

3. Адаптація здобувача до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.

Поняття «адаптація». Аналіз видів адаптації, їх характеристика. Аналіз умов ефективності адаптації.

4. Характеристика студентської групи та стадії її розвитку.

Поняття «студентська група» та її загальна характеристика. Стадії розвитку студентської групи: номінативна група, група-асоціація, група-кооперація, колектив. Аналіз ознак становлення групи як колективу.

5. Контроль знань: його функції, види й форми контролю та принципи оцінювання.

Контроль. Аналіз функції контролю. Загальна характеристика видів контролю. Принципи оцінювання.

Сучасні статистичні методи наукового дослідження

6. Моделювання як засіб наукового пізнання

Поняття наукової теорії та гіпотези. Поняття моделі та моделювання. Види моделей: абстрактні, конкретні та математичні. Етапи моделювання. Типові помилки моделювання психологічних явищ. Психологічне моделювання.

7. Основи статистики

Поняття вимірювання. Роль вимірювання у психології, джерела даних (самоспостереження, експертна оцінка, інструментальне вимірювання, об'єктивне тестування). Вимірювання як фіксація кількості, інтенсивності та тривалості. Гіпотези наукові та статистичні. Характеристики нормального

розподілу: мода, медіана, середнє арифметичне, дисперсія, стандартне відхилення. Нульова та альтернативна гіпотези. Спрямовані та неспрямовані гіпотези. Рівень статистичної значущості. Статистичний критерій та число ступенів свободи.

8. Особливості вимірювань в психології

Шкали вимірювання: номінативна, порядкова, інтервальна, шкала рівних відношень. Одиниці вимірювання. Ознаки та змінні (неперервні, дискретні, категоріальні, дихотомічні). Точність та чутливість вимірювального інструменту.

9. Моделювання в психології

Особливості моделювання психологічних явищ. Варіативність змінних, динамічність психологічних процесів. Приклади психологічних моделей

10. Методи інтерпретації результатів дослідження

Загальні методи інтерпретації отриманих даних: опис, пояснення, узагальнення. Тип пояснення та форма отриманих даних. Методи інтерпретації даних: генетичний, структурний, функціональний, комплексний і системний підходи.

11. Аналіз номінативних даних

Аналіз класифікації: порівняння емпіричного та теоретичного розподілу. Дві градації: біноміальний критерій. Критерій узгодженості χ^2 . Таблиці спряженості.

12. Вивчення причинно-наслідкового зв'язку

Регресійний аналіз як статистична імітація експерименту. Лінійна регресія. Рівняння регресії. Коефіцієнт регресії. Визначення параметрів лінійної регресії. Множинна регресія: лінійна і нелінійна. Оцінка достовірності показників регресії. Приклади використання у психології: пошук чинників.

13. Факторний аналіз

Математико-статистичні ідеї методу, аналіз головних компонент, проблема числа факторів, методи факторного аналізу, проблема обернення та інтерпретації, проблема оцінки значень факторів. Експлораторний і конфірмаційний факторний аналіз. Послідовність факторного аналізу. Приклади використання в психології: теорія особистості Кеттела, перевірка тестів на внутрішню валідність.

Гендерна психологія

14. Гендерна психологія: предмет, категорії, методи

Предмет гендерної психології, її структура. Біологічна та психологічна стать. Поняття гендера, його складові. Підходи до розуміння маскуліності/фемініності. Комплементарність статевих ролей: біполярний

континуум маскулінності-фемінінності (М – Ф). Методи гендерної психології. Психологічні тести для вимірювання статево-типизованої та гіпергендерної поведінки. Концепція андрогінності Сандри Бем.

15. Теорії походження психосексуальних відмінностей

Соціобіологічні (гормональні теорії, еволюційна теорія В.Геодакяна) та культуральні (теорія соціальних ролей Е.Іглі, модель артефакту А.Фейнгольд, теорія залежної і незалежної Я-концепції С.Кросс і Л.Медсон, теорія гендерної схеми С.Бем).

16. Відмінності пізнавальної діяльності чоловіків і жінок

Особливості функціонування уваги: швидкість сприймання, спостережливість, комунікативна увага. Порівняння вербальної, соціальної пам'яті та пам'яті на знаки. Відсутність відмінностей у рівні загального інтелекту. Відмінності у окремих аспектах інтелектуальної діяльності: вербальний, соціальний інтелект, просторові здібності, креативність. Дискусії щодо ступеню відмінностей в математичних здібностях

17. Психологічні відмінності чоловіків і жінок

Особливості самооцінки осіб чоловічої та жіночої статі: адекватність, стійкість. Статеві особливості мотиваційної сфери: організованість мотивації, потреба досягнення та уникання невдачі, відмінності в цінностях, направленість особистості. Морально-вольові якості чоловіків і жінок: моральний розвиток, чесність і брехня, розвиток волі. Особливості емоційної сфери.

18. Особливості соціальної поведінки чоловіків і жінок

Відмінності у рівнях особистісної та ситуативної тривожності. Прояви агресивності чоловіків та жінок: види, причини та фактори агресії. Здатність до керівництва та лідерства у чоловіків та жінок. Альтруїстична поведінка у осіб різної статі. Емоційна експресивність та емпатійність. Особливості переживання страхів, емоційна збудливість та імпульсивність. Більша емоційність жінок: соціальні та біологічні чинники.

19. Статеворольова соціалізація

Поняття біологічної та психологічної статі, стеворольова ідентичність. особливості сучасної стеворольової соціалізації. Основні теорії стеворольової соціалізації: психоаналітична, мовленнєва, стадіальна, теорія соціального наочіння, теорія соціальних ролей. Механізми диференційної соціалізації: посилення та наслідування. Інститути стеворольової соціалізації: сім'я, школа, група однолітків, дитяча література, іграшки, телебачення (статєва дискримінація, явище фейсизму), мова.

20. Гендерні стереотипи

Соціальні стереотипи. Гендерні стереотипи та їх типологія. Соціокультурні уявлення про маскулінність і фемінінність. Відмінність

уявлень в різних культурах. Роль гендерних стереотипів в процесі міжособистісного спілкування. Гендерні установки в ситуації конфлікту. Гендерні конфлікти. Стереотипні образи про чоловіків і жінок в пресі, телевізійних і рекламних програмах, в повідомленнях в соцмережах.

21. Чоловічі та жіночі гендерні ролі

Поняття соціальних ролей. Гендерні ролі як різновиди соціальних ролей. Рольові очікування. Засоби масової комунікації як ретранслятори рольових очікувань. Три рівня вивчення гендерних ролей: мікросоціальний, міжособистісний, інтраіндивідуальний.

22. Вплив гендерних ролей на соціальну самореалізацію

Сімейні стосунки: вплив статево-рольових установок на систему відносин «чоловік – дружина». Розподіл ролей в сім'ї. Часові витрати на хатню роботу в чоловіків та жінок. Гендерна толерантність як наслідок рівноправного розподілу ролей в сім'ї. Професійні стосунки: жінки та чоловіки в кар'єрі. Гендерні відмінності в іміджі керівника. Ефективність лідерів різної статі.

23. Особливості спілкування людей різної статі

Прояви гендеру в мовленнєвій системі української мови. Тактики комунікативної поведінки осіб різної статі. Прояви лідерської позиції в мовленні. Мовленнєва активність чоловіків і жінок. Граматичні особливості усного мовлення чоловіків і жінок. Особливості змісту мови людей різної статі.

Психологія організацій

24. Особистість керівника організації

Особистість як суб'єкт управління. Функції управлінської діяльності та їх психологічний зміст. Психологія прийняття управлінських рішень. Керівництво та лідерство як соціальні феномени. Професійно важливі якості керівника УВП та СІЗО. Індивідуальний стиль управлінської діяльності. Психологічне здоров'я керівника.

25. Особистість працівника організації

Структура особистості працівника. Типології особистості працівника. Мотивація до праці працівника організації. Основні теорії мотивації. Методи стимулювання праці. Професійна готовність працівника організації. Психологічні методи управління персоналом.

26. Соціально-психологічний клімат організації

Поняття соціально-психологічного клімату, його роль у життєдіяльності особистості й колективу. Структура соціально-психологічного клімату організації. Чинники, що впливають на становлення соціально-психологічного клімату. Методи діагностики соціально-психологічного клімату колективу організації. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу.

27. Психологія конфліктів в організації

Конфлікт в організації, його структурні компоненти. Причини та умови, що викликають конфлікти в організації. Класифікації управлінських конфліктів. Наслідки конфліктів для організації. Управління конфліктами в умовах спільної діяльності. Посередницька діяльність керівника (психолога) у вирішенні організаційних конфліктів.

28. Організаційна культура

Сутність, функції та рівні організаційної культури організації. Види організаційної культури. Елементи організаційної культури. Організаційна культура і організаційна ефективність. Діагностика організаційної культури. Сучасні технології формування корпоративної поведінки.

Теоретико-методологічні проблеми психології.

29. Порівняльний аналіз особистісних концепцій З. Фрейда, К. Юнга та А. Адлера, особливості використання їх основних принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби.

В питанні розглядаються основні засади концепцій З.Фрейда, К.Юнга та А. Адлера. Особливості тлумачення особистості та її структурних елементів. Робиться аналіз спільного та від'ємного у поглядах авторів. Висвітлюються особливості використання концепції в контексті роботи персоналу ДКВС України.

30. Як співвідносяться між собою поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість»?

Тлумачення та коротка характеристика понять людина, індивід, індивідуальність та особистість, їх співвідношення та взаємозв'язок у розумінні природи особистості людини. Висвітлюються особливості розуміння особистості контексті роботи персоналу ДКВС України.

31. Психологічна структура особистості.

Дається визначення поняттю «особистість». Називаються та аналізуються базові виміри особистості: соціально-психолого-індивідуальний; діяльнісно-горизонтальний; генетично-віковий. Висвітлюються особливості розуміння структури особистості контексті роботи персоналу ДКВС України.

32. Загальна характеристика диспозиційного напрямку у теорії особистості, особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби.

Дається визначення диспозиційного напрямку, його характерні особливості та понятійний апарат. Розглядають властивості особистості з точки зору диспозиційного напрямку. Основні погляди персонологів цього

напрямку. Висвітлюються особливості використання концепції в контексті роботи персоналу ДКВС України.

33. Загальна характеристика гуманістичного напрямку у психології особистості та особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби.

У відповіді дається визначення поняттю гуманістична психологія. Висвітлюються основні ознаки гуманістичного направлення в психології. Перечислюються основні представники цього напрямку та висвітлюються їх основні погляди. Висвітлюються особливості використання концепції в контексті роботи персоналу ДКВС України.

34. Засади когнітивного напрямку в психології особистості та особливості використання принципів когнітивної теорії в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби.

Аналізуються основні принципи когнітивного підходу в розумінні особистості. Розглядаються основні засади представників напрямку: Ж. Піаже, Дж. Келлі., А. Бандура. Дається визначення основним термінам, що використовуються у когнітивному підході. Висвітлюються особливості використання концепції в контексті роботи персоналу ДКВС України.

35. Засади біхевіористичного напрямку в психології та особливості використання його принципів в роботі органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби.

Аналізуються витоки біхевіористичного підходу в психології. Розглядаються основні постулати в теоріях Дж. Уотсона, Е. Торндайка та Б. Скинера. Висвітлюються основні поняття, сформовані в біхевіористичному напрямку. Дається характеристика принципу «стимул-реакція» та про причинні зв'язки в житті людини. Висвітлюються особливості використання концепції в контексті роботи персоналу ДКВС

36. Міжособистісна взаємодія та спілкування як категорії психології та її роль та значення в роботі працівників ДКВС

Дається визначення поняття «спілкування» в психології. Зазначаються форми та види спілкування, висвітлюються їх особливості та функції. Аналізуються основні теорії міжособистісної взаємодії та їх застосування в роботі співробітників ДКВС України.

37. Категорія діяльність в психології та її особливості

У відповіді дається загальна характеристика діяльності в психології. Аналізується діяльнісний підхід в психології: основні напрямки досліджень. Робиться структурний, процесуальний та функціональний аналіз діяльності. Соціальна природа діяльності та основні її види. Розкриваються основні проблеми та перспективи діяльності в процесі ресоціалізації особистості.

38. Мотивація як базова категорія психології.

Розкривається поняття мотивації та мотиву в психології, види мотивації, структура мотивації. Аналізуються теорії мотивації. Розглядаються мотивування та його методи та особливості використання в роботі персоналу ДКВС.

Психологічна експертиза

39. Структура, цілі та завдання психолого-педагогічної експертизи.

У відповіді надається визначення психолого-педагогічної експертизи, її об'єкт та предмет. Визначаються цілі експертизи. Зазначаються найбільш характерні види скарг та типи запитів.

40. Особливості проведення психолого-медико-педагогічної експертизи.

У питанні дається визначення психолого-медико-соціальної експертизи. Висвітлюються підстави діяльності та склад психолого-медико-педагогічної експертизи. Визначаються її основні цілі та завдання. Зазначаються предмет та об'єкт експертизи.

41. Особливості проведення медико-соціальної експертизи.

У відповіді дається визначення медико-соціальної експертизи. Зазначаються структура, цілі і завдання експертизи, коло осіб з якими вона проводиться. Етапи та методи роботи експерта-психолога.

42. Особливості проведення соціально-психологічної експертизи.

У відповіді дається визначення соціально-психологічної експертизи, та наводяться її приклади. Зазначаються структура, цілі і завдання експертизи, коло осіб з якими вона проводиться.

43. Особливості проведення судово-психологічної експертизи.

У відповіді дається визначення судово-психологічної експертизи. Зазначаються структура, цілі і завдання експертизи, коло осіб з якими вона проводиться. Етапи та методи роботи експерта-психолога.

44. Типові посадові обов'язки психолога установи виконання покарань та слідчого ізолятора

Характеристика основних якостей та вимог, що висуваються до особистості психолога УВП та СІЗО. Кваліфікаційні вимоги. Основні завдання та функції психолога УВП та СІЗО. Права та обов'язки психолога УВП та СІЗО. Кодекс професійної етики персоналу ДКВС України. Загальні правила службового спілкування

45. Планування та службова документація психолога установи виконання покарань та слідчого ізолятора

Планування у роботі психолога УВП та СІЗО. Порядок розробки, основні вимоги до змісту та структури планів. План роботи складений за

напрямами діяльності та функціями покладеними на психолога УВП та СІЗО.

Службова документація психолога УВП та СІЗО: журнал обліку індивідуальної роботи із засудженими (особами, взятими під варту), журнал обліку роботи із засудженими (особами, взятими під варту), які потребують підвищеного контролю з боку персоналу установи та результатів індивідуальної роботи з ними; журнал обліку психологічного вивчення засуджених (осіб, взятих під варту), які прибули до установи; журнал обліку індивідуальних та групових занять з психокорекції із засудженими (особами, взятими під варту).

4. Критерії оцінювання знань

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
1	2	3	4	5	6
90-100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-74	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	незадовільно	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		